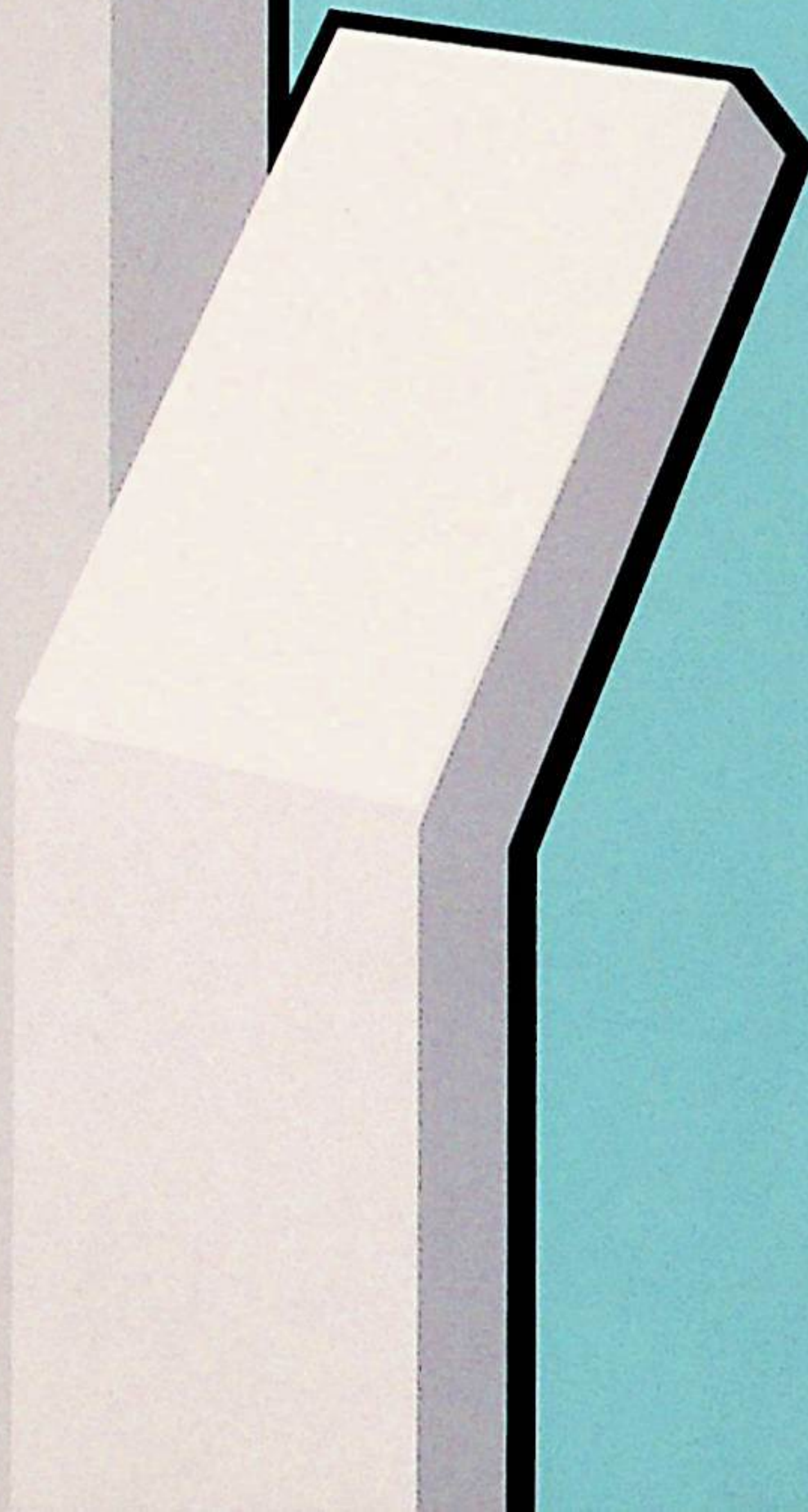

1571746

ДОРОГАМИ ПАМ'ЯТІ

як організувати
меморіальні візити
до місць масових
поховань

МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК

Методичний посібник адресований учителям і учням, а також усім, хто хоче долучитися до збереження пам'яті про українських євреїв та ромів, убитих під час Другої світової війни. Посібник має на меті допомогти в організації системної виховної роботи в школі та місцевій громаді заради впорядкування меморіальних місць та вшанування пам'яті невинно загиблих співгромадян.

Посібник містить теоретичні та аналітичні матеріали щодо політики пам'яті та меморіалізації місць масових поховань у різні історичні періоди; загальні рекомендації, методичні розробки для роботи з учнями під час підготовки та проведення меморіальних візитів до місць пам'яті; списки наукової, навчально-методичної літератури та посилань на інтернет-ресурси; описи досвіду та відгуки учителів-учасників проєкту «Захистимо пам'ять».

ЗМІСТ

Передмова.....	5
РОЗДІЛ 1. Місця пам'яті та пам'ятники жертвам Голокосту та геноциду ромів в Україні: радянський спадок і виклики сьогодення.....	9
Словник «радянської мови».....	28
РОЗДІЛ 2. Поради щодо організації меморіального візиту	31
2.1. Підготовка до меморіального візиту.....	32
Особливості та загальна структура відвідання.....	32
Визначення цілей та завдань.....	34
Самопідготовка учителя та підготовча робота з учнями: загальні поради.....	34
Підготовча робота з учнями: конкретні рекомендації для занять	38
Організаційна підготовка. Роль ресурсних осіб	39
Підготовка до церемонії вшанування пам'яті	42
Особливості логістики.....	45
2.2. Під час візиту.....	46
Якщо ви відвідуєте місце вперше.....	46
Якщо це повторюваний візит	49
Якщо це роковини пам'ятних дат.....	50
Форми й методи роботи під час візиту	50
Поведінка учнів, можливі реакції та їхні причини	51
Особливості логістики.....	53
2.3. Після візиту	54
Рефлексія та її форми	54

Упорядкування результатів відвідання.....	55
Подальші плани та форми роботи.....	56
2.4. Візити та вшанування пам'яті в умовах дистанційного навчання.....	58
РОЗДІЛ 3. Скарбничка методів	61
3.1. Методи висловлення думок і вибору позицій	61
3.2. Методи організації обговорень та дискусій.....	67
3.3. Методи роботи з візуальними та текстовими джерелами	71
3.4. Методи проведення досліджень і проєктів	80
3.5. Методи аналізу, систематизації та планування	87
3.6. Методи організації зворотного зв'язку і рефлексії.....	94
3.7. Методика «Експедиція до місць пам'яті»	98
3.8. Методика екскурсій до місць пам'яті	104
Приблизний план перебігу вшанувальної церемонії.....	109
Список рекомендованих фільмів.....	113
Список рекомендованої літератури.....	116
Список інтернет-ресурсів	120
Відгуки учасників проєкту «Захистимо пам'ять»/«Мережа пам'яті»	122